

Predlažem inicijativu za izmjenu Zakona o bankama FBiH (Službene novine FBiH broj 27/17), te inicijativu za uvođenje zadužnice kao sredstvo osiguranja novčanih tražbina koje se mogu staviti kao točke dnevnog reda na sjednici Upravnog odbora Udruženja Poslodavaca FBiH.

Inicijativa za izmjenu Zakona o bankama FBiH (Službene novine FBiH broj 27/17)

Želim ukazati da primjena članka 90. Zakona o bankama FBiH stvara ograničavajuće efekte na razvoj poduzetništva.

Naime člankom 90. stav (2) je definirano „Najveći dopušteni iznos kredita koji nije osiguran kolateralom u skladu sa propisima Agencije prema jednom licu ili grupi povezanih lica ne smije biti veći od 5% priznatog kapitala banke.“

Sukladnoj ovoj zakonskoj odredbi, jedna od banaka sa najvećim priznatim kapitalom u BiH može prema jednom klijentu, bez kolaterala, biti izložena otprilike do maksimalno 10.000.000 Eur. Iako ovaj iznos djeluje značajan, na jednom primjeru možemo predočiti koliko je ova odredba ograničavajuća.

Uzmimo da imamo jedan projekt vrijednosti cca 50 mil EUR (koji spada u rang manjih i srednjih projekata). Za takav projekt jedan izvođač radova mora osigurati minimalno dvije garancije od po 5.000.000 EUR i to:

Garancije za dobro izvršenje posla od 5.000.000 EUR na rok izgradnje koji je obično 24-36 mjeseci + garantni rok koji uobičajeno traje 24 mjeseca dakle ukupno na rok od 48 do 60 mjeseci.

Garancija za avansno plaćanje od 5.000.000 EUR sa rokom na period izgradnje dakle od 24-36 mjeseci

Prema tome sa aspekta trajanja garancija a i njihova iznosa lako je zaključiti da se na ovaj način, bez kolaterala otprilike mogu osigurati potrebne garancije za jedan projekt. Iako Zakon u članku 90 st 1 predviđa da maksimalna izloženost banke prema jednom pravnom subjektu može biti do 25 %, ova odredba nema olakšavajući karakter kad se uzme da imovina i kapital domaćih poduzeća, osobito građevinskih nisu tolika da mogu osigurati pokriće za potrebne garancije.

Trenutno se na koridoru Vc izvode projekti u vrijednosti cca 250 -300 mil EUR , a u fazi tendera je dodatnih 200-300 mil , tako da je potreba za garancijama ogromna.

Sa ovako postavljenim ograničavajućim zakonskim okvirima koji su znatno nepovoljniji u odnosu na zemlje u okruženju a posebno zemlje EU, BiH poduzeća dovodi u neravnopravan položaj sa ostalima te se onemogućava ili uvelike otežava sudjelovanje na ovim tenderima, a u konačnici i da rade kao podizvođači, jer velika poduzeća inzistiraju na dostavljanu garancija bez obzira što je riječ o podizvođačkim ugovorima.

Ovakva ograničavajuća odredba uvelike smanjuje šanse za ravnopravnije sudjelovanje BH poduzeća na projektima u BiH za koje se predviđa da će biti vrijedni preko nekoliko milijardi KM, samo na Koridoru Vc.

Inicijativa da se u naše zakonodavstvo uvedu zadužnice kao instrument osiguranja novčanih tražbina.

S obzirom na gospodarska kretanja i nelikvidnost većine domaćih gospodarskih subjekata na tržištu, instrumenti osiguranja neizostavni su u poslovanju, bez obzira u kojoj se djelatnosti radi. Kao pozitivan primjer navodim da je zadužnica u hrvatskom pravnom sustavu prisutna već 28 godina. Od svog implementiranja u Ovršnom zakonu već 1996. godine, kada je bila tada pod drugim nazivom, ali sa svim karakteristikama tog instituta pa do danas, institut zadužnice doživio je niz promjena. Vrlo brzo je postala jedno od najčešćih osiguranja plaćanja zbog svoje jednostavne naplate.

S obzirom na ulogu koju ima u hrvatskom platnom prometu, zadužnica je predmet brojnih zakonskih i podzakonskih akata koji detaljno propisuju izgled zadužnice, učinke koje stvara i ostale karakteristike. Ovršni zakon, članak 214. i 215. (NN 112/12; 25/13, 93/14; 55/16; 73/17; 131/20; 114/22; 06/24); Pravilnik o registru zadužnica i bjanko zadužnica (NN 82/17) ; Pravilnik o obliku i sadržaju zadužnice (NN 82/17); Pravilnik o obliku i sadržaju bjanko zadužnice (NN 82/17) i dr.

Predlažem da se poduzmu aktivnosti kako bi se pokrenule gore navedene inicijative za izmjenu Zakona o bankama a u cilju povećanja stope izloženosti bez kolaterala ili njenog potpunog ukidanja te inicijativa kojom bi se uvela zadužnica kao instrument osiguranja novčanih tražbina po uzoru na Republiku Hrvatsku, kako bi se olakšalo poslovanje domaćih gospodarskih subjekata.

Ladislav Bevanda